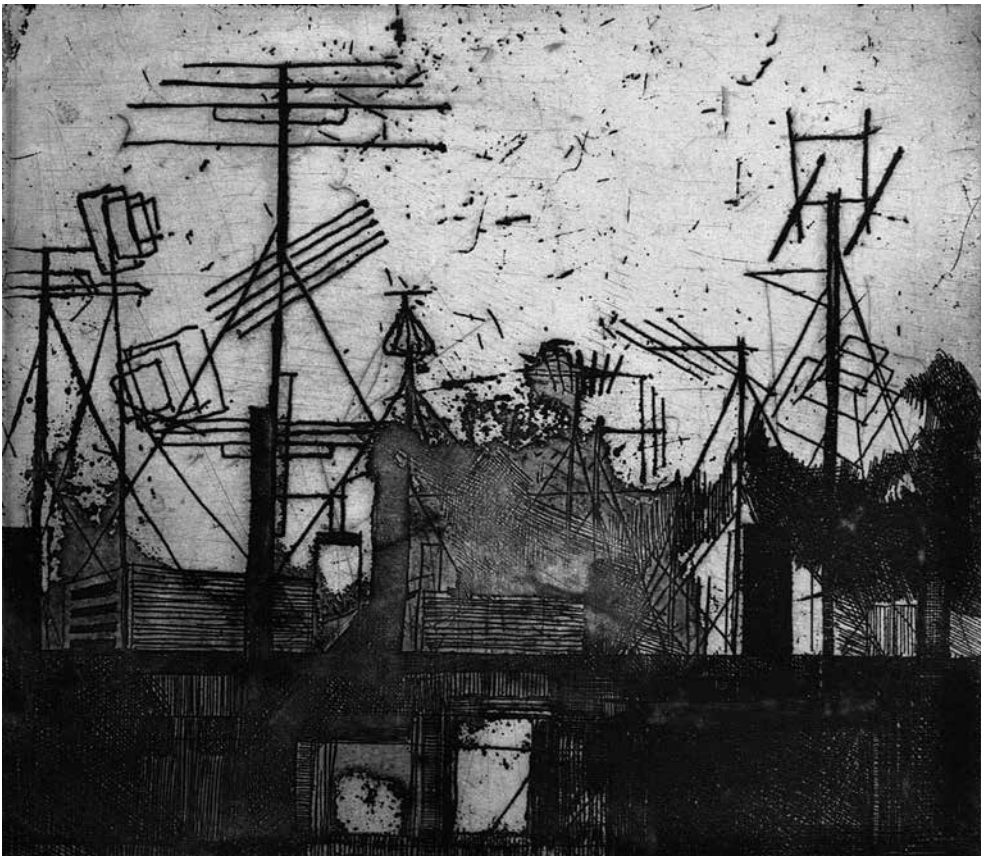

emlékezőtehetségről tett tanúbizonyságot. Ez a kötet megidézi az emléket, és újabb adalékokkal szolgál az északkeleti régió mesekincsének kutatásához.

(Koleszár Ferenc mesél. Egy zempléni pásztozember meséi. Gyűjtötte: Balassa M. Iván. Feldolgozta: Bálint Zsuzsa. Balassi Kiadó, Budapest, 2021. 492 o. ISBN 978-963-456-092-0)

Antennák

BODNÁR Krisztián

Nézetek és vélemények Kossuth Lajos 1867 utáni tevékenységéről

Közhelyesnek tűnhet az a megállapítás, hogy Kossuth Lajos a magyar történelem egyik legismertebb személyisége, mégis, ha áttekintjük e jeles férfiú pályafutását, akkor ráébredhetünk arra, hogy bizonyos életszakaszaival még a történettudomány is viszonylag keveset foglalkozott. Jó példát szolgáltatnak erre Kossuth utolsó évtizedei, hiszen erre az időszakra gondolva leginkább a „turini remete”, „Kossuth apánk” képe ötlik fel bennünk, aki Magyarországon fokozatosan kultusz tárgya lett, s aki csupán az iratai rendezgetésével, illetve publikálásával foglalkozott. E kötet azonban megcáfolja a „visszahúzódó” politikusról kialakult elképzeléseket, s rávilágít arra, hogy Kossuth Lajos – bár fizikailag kiszakadt a nemzet testéből – a száműzetésben is eleven kapcsolatot tartott fenn hazájával, személye és tevékenysége pedig még a kiegyezést követően is gyakran vált politikai viták tárgyává.

Ahogy azt a kiadvány bevezetőjében Hermann Róbert is megfogalmazza, Kossuth Lajos kiemelkedő egyéniség volt, a modern Magyarország egyik megteremtője, mégsem született róla részletes kritikai életrajz, s a műveinek kiadása is elakadt az utóbbi évtizedekben. Részben e hiányosságok pótlására,

részben Kossuth 1867 utáni tevékenységének jobb megismerésére 2019. október 8-án a Magyar Nemzeti Múzeumban rendeztek konferenciát, amelyen egyúttal az egykori politikus halálának 125. évfordulójáról is megemlékeztek. Jelen kötetben zömmel az ott elhangzott kilenc előadás szerkesztett változatát olvashatják az érdeklődők.

Kovács Emőke ambivalens viszonyt, Kossuth Lajos és Irányi Dániel 1867 utáni kapcsolatát elemezve mutat rá a magyar nemzet érdekében folytatott munka két lehetséges – és egymással gyakran ellentétben álló – módzatára. Nagy Noémi Kossuthnak a nemzetiségi kérdésben elfoglalt időskori álláspontját elemzi. Ligeti Dávid tanulmánya azt tárgyalja, hogyan próbálta felhasználni Kossuth az 1870-es évek végének balkáni háborús eseményeit a magyarországi politikába történő beavatkozásra, s hogyan hatotta át gondolkodását még akkor is a pánszlávizmustól való félelem. Hermann Róbert egy kiadatlan Kossuth-kéziratot mutat be, amelyet az egykori kormányzó a nagy vetélytárs, Görgei Artúr ellen készített, válaszul a tábornok 1852-es emlékiratára. A szerző hangsúlyozza, hogy a vita a szabadságharc tragikus végkimenetelének okairól, illetve előidézőiről

zajlott, s hogy Kossuth Lajos a szóban forgó kéziratában igyekezett elhárítani magától a felelősséget.

Csorba László az idős Kossuth Széchenyi-képét ismerteti, s arra a kérdésre keresi a választ, hogy a száműzött politikus a múltat újraértelmező gesztusaival milyen aktuálpolitikai célokat kívánt elérni. Lajtai L. László tanulmánya Kossuth Lajos magyar állampolgárságának törvény általi rendezését veszi górcső alá, míg Kovács Kálmán Árpád arról értekezik, milyen vallás- és egyházpolitikai megnyilvánulásai voltak Kossuthnak, és azok milyen reakciókat váltottak ki a magyarországi kortársakból. Schwarczwölder Ádám a Wekerle-kormány egyházpolitikai törekvéseit mutatja be, s arról ír, hogyan próbált kötéltnocot járni a kabinet a Kossuth halálával felmerülő nehézségek megoldása során. Debreczeni-Droppán Béla tanulmánya Kossuth Lajos temetését eleveníti fel, háttérként megidézve az ezzel kapcsolatos politikai csatározásokat is, s témájából adódóan illusztrációkkal (tíz fekete-fehér képpel) gazdagítja a szöveget.

A kötet meggyőzően bizonyítja, hogy a száműzött kormányzó fizikailag kiszorult ugyan a magyarországi politikából, illetve közéletből, mégis haláláig – sőt, azon túl is – meghatározó tényező maradt. Személye és az általa képviselt politika a dualizmus időszakában is sokak számára iránytű volt, és bár a különböző körülmények hatására az évtizedek múlásával valamelyest módosultak a nézetei, szilárdan kitartott Magyarország önállóságának követelése mellett: saját maga fölött sem volt hajlandó elismerni Ferenc József főhatóságát, sosem tette le a hűségesküt az uralkodó nevére.

A fentebb röviden bemutatott kiadvány egyúttal arra is felhívja a figyelmet, hogy érdemes kutatni Kossuth dualizmus kori tevékenységét, hiszen e nélkül nehezebben érthető meg a korabeli magyarországi politikai és közélet számos történése. A történettudománynak bőven vannak még adósságai ezen a téren, de talán e kötet újabb vizsgálódásokra ösztönözhet, általa jobban megismerhetjük Kossuth Lajos életének „homályba boruló” utolsó évtizedeit.

(„A magyar nemzet élő eszményülése”. Kossuth Lajos 1867 utáni tevékenysége. Szerkesztette: Kocsis Annamária. Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár – Magyar Napló, Budapest, 2021. 260 o. ISBN 978-963-541-036-1)